

האמתית) שלו, עודנו מורגש למדי, אם לא ככוח בפועל הרי מכל מקום כפועל-בכות, ע"י שני הצדדים גם יחד.

אין ספק, שבמערכת התנאים והפעולות יום-יום כפי שהוצגו כאן, יבוא שינוי. אין לחשוב כי הוא יבוא דוקא "ביום אחד"; ועל אחת כמה וכמה אינו מוכרח כלל לבוא ביום "הפינוי הרשמי" בחלק-ארץ זה או אחר, או של "הפינוי הכולל". השינוי עלול לבוא בהדרגה, כמעט מבלי שיחוש בו תחילה — או אף במפתיע, במועדים שלא פירסמם איש למפרע. הדבר החשוב הוא להיות מוכנים מבעוד מועד — ללא צורך באימפרוביזציות של השעה האחרונה — לכל מסע-התקפות "נוסח חדש", לא רק להדיפתו, אלא גם למיגור בסיס-המוצא של האויב.

המציאות של היום הזה היא מציאות של מניעת דקירות וחבלות, עצירת הסתננות חבלנית.

פגיעה מונעת בנקודות-משלט אויבות. המציאות של מחר עלולה להיות זו של היאבקות על חזקה ושל ליטה בשטח-יער, ויתכן כי לא רק לגבי "אדמת-ההפקר", זרועת הבתים השוממים ועיי-המפר לת, שבין גושי-הישוב של היום. יתכן מאוד כי אז תצטרך לקום ולהתגלות במציאות התמונה הראשונה, אשר הועלתה כאן, זו של קרבות-עיר מובהקים. אבל אסור כי ה"הווי" היום-יומי, שהספיק להתגבש בינתיים בגבולות ישובינו העירריים, יגבש (או יאבן) את מושגי אנשי המגן והתנור פה. לא לנו בארץ זו "מצבי-מאזינו". אין גם להניח כי קיימות תכונות-מחשבה או אופי כאלה כאן. אך גם כיום מהראוי להזכיר, פעם נוספת: אל שיגרה. עירנות, חיפוש מתמיד של דרכים חדשות, ראיה מראש של צרכי-מחר, תכונה מלאה וגמישה לקראת כל משימותינו.

ההתקפה על גוש עציון

נות. בסוף דצמבר החל הצבא ללוות שמה שיירות מזון, אך לא הסכים להעביר אנשים, או חמרים לביצורים.

ההתקפה על כפר-עציון

בלילה שלפני ההתקפה (13 בינואר), נתקבלה ידיעה שהכביש חסום ושהערבים מתכוננים להתקפה על הגוש. ידיעות כלליות מסרו על ריכוזי כנופיות ערביות בהרי חברון.

בשעה 7 בבוקר ה-14 בינואר הודיעה התצפית בכפר-עציון על תנועה מוגברת של ערבים בבית-אומר. נתארגנה חוליה לתפיסת "הגבעה החומה". משאמרה לצאת למשימתה, הודיעה התצפית כי הגבעה נתפסה על-ידי ערבים. אז נשלחה אותה חוליה לתפוס את "הגבעה האדומה", עם הוראה לפתוח באש על כל ריכוז ערבים, שמספרו יעלה על עשרה. מיד לכשהגיעה לפסגת הגבעה, נשמעו יריות מאותו כיוון. נתברר, שאנשי החוליה פתחו באש על ריכוז שמנה 20-30 ערבים, הרגו אחד ופצעו שני. הערבים החלו לתקוף את "הגבעה האדומה" ולכתרה ממזרח וממערב. אנשינו נסוגו תחת אש, בחיפוי של מקלע ורובים, והגיעו לכפר-עציון בשעה 9 לערך. בינתיים נפתחה אש משלושה עברים: מן "הגבעה החומה", אשר בה קנו שביתה כ-15 צלפים שהמטירו אש על המשק; מן "הגבעה האדומה" ומעמק-הברכה.

גוש-עציון עדיין אינו נושא את עצמו מבחינה כלכלית. לקיומו מסתייעים בבית-ההבראה שבכפר-עציון, ובשטחי הקרקע שהוכשרו ליעור ולמטעים בכל נקודות הגוש (כפר-עציון, משואות-יצחק, רבדים, עין-צורים). בכפר-עציון יש לול ורפת, וברבדים — לול וכמה פרות; בכל הנקודות מצויים בורות לאגירת מים, אלא שהללו טרם נתמלאו-החורף מחמת מיעוט הגשמים. בחירבת-זכריה מצויים כמה בורות, בהם השתמשו החושבים הערביים, אך מאז עזבו אלה את המקום, משמשים המים את רבדים ועין-צורים. בקיץ נהגו לספק לגוש מים מירושלים במכור ניות, שצוידו במיכלים מיוחדים.

עם פרוץ המאורעות החלו אנשי הגוש להתבצר ועסקו בזאת בלבד, בדחותם את כל יתר העבודות עד לאחר סיומה של מלאכה זו. בערב הקרב היו הנקודות מבוצרות באופן המניח את הדעת פחות או יותר. חירבת-זכריה הוא כפר ערבי קטן שתושביו, כ-15 משפחות, נטשוהו לאחר המארב בדרך ירושלים — כפר-עציון, שבו נהרגו 10 נוטרים ונהגים יהודיים, מחשש פעולות תגמול. אנשי הגוש תפסו את הכפר והציבו בו מוקף כדי לקיים את הקשר הטקטי בין כל ישובי הגוש.

על השיירות שיצאו לגוש נערכו שלוש התקפות בהן נהרגו 12 יהודים, ומאז אין להגיע לגוש-עציון בלי הפעלת כוח-הבטחה ניכר בלווי מכוניות משוריי-

בו החלו להתקדם 300 ערבים לערך, שנעו בגושים מרוכזים וללא פיזור עד שנפתחה עליהם אש רובים, מקלע ומרגמה. לאחר מכן המשיך חלק מהם להתקדם במפוזר, עד 450 מטר מעמדות כפר-עציון והלאה משם לא המשיכו. למגינים ניתנה הוראה להמשיך במתן אש בקצב איטי, — כדי לאלץ את הערבים להאיט את התקדמותם ולהיפרס במוקדם, — בלי לבזבז תחמושת. בצפון „הגבעה האדומה” היה ריכוז של 200-300 ערבים, שירו על משואות-יצחק; חלק פנה והחל להתקדם לאורך השלוחות בכיוון לכפר עציון. כ-20 מהם נתקרבו עד 350 מטר מן המשק ופתחו עליו באש מכוונת ומדויקת עד מאוד. הריכוז (מצפון „הגבעה האדומה”) שהחל לירות על משואות-יצחק, הפסיק את אש ושימש כרזרבה למתקדמים לעבר כפר-עציון. מיעוט מספר התוקפים מעבר „הגבעה האדומה” לא נבע אלא מאפשרויות התנועה המצומצמות בשטח שבין הגבעה לכפר-עציון, שהמרחק ביניהם הוא כ-900 מטר. לאחר שנורו על ריכוז זה מספר כדורים מכוונים, נסוג לעבר הרכס, אך אח"כ שב וחזר. השמש היתה נגד עיני המגינים (הדבר היה כבר בשעות המוקדמות של אחר-הצהריים) והיה קושי מסוים להבחין בתוקפים מן העבר ההוא.

בשעה 10 לערך התקדם גוש ערבים שלישי על הרכסים מכיוון בית-אומר במרחק 1.5—2 ק"מ. מטה התוקפים היה בחירבת-מרינה, כשני קילומטר מן הנקודה. נקודת-תובלה ואיסוף-פצועים אחורית, וכן מפגש-נסיגה, היתה על הכביש הראשי כ-300 מטר מן המשתלה הממשלתית של עין-ערוב*.

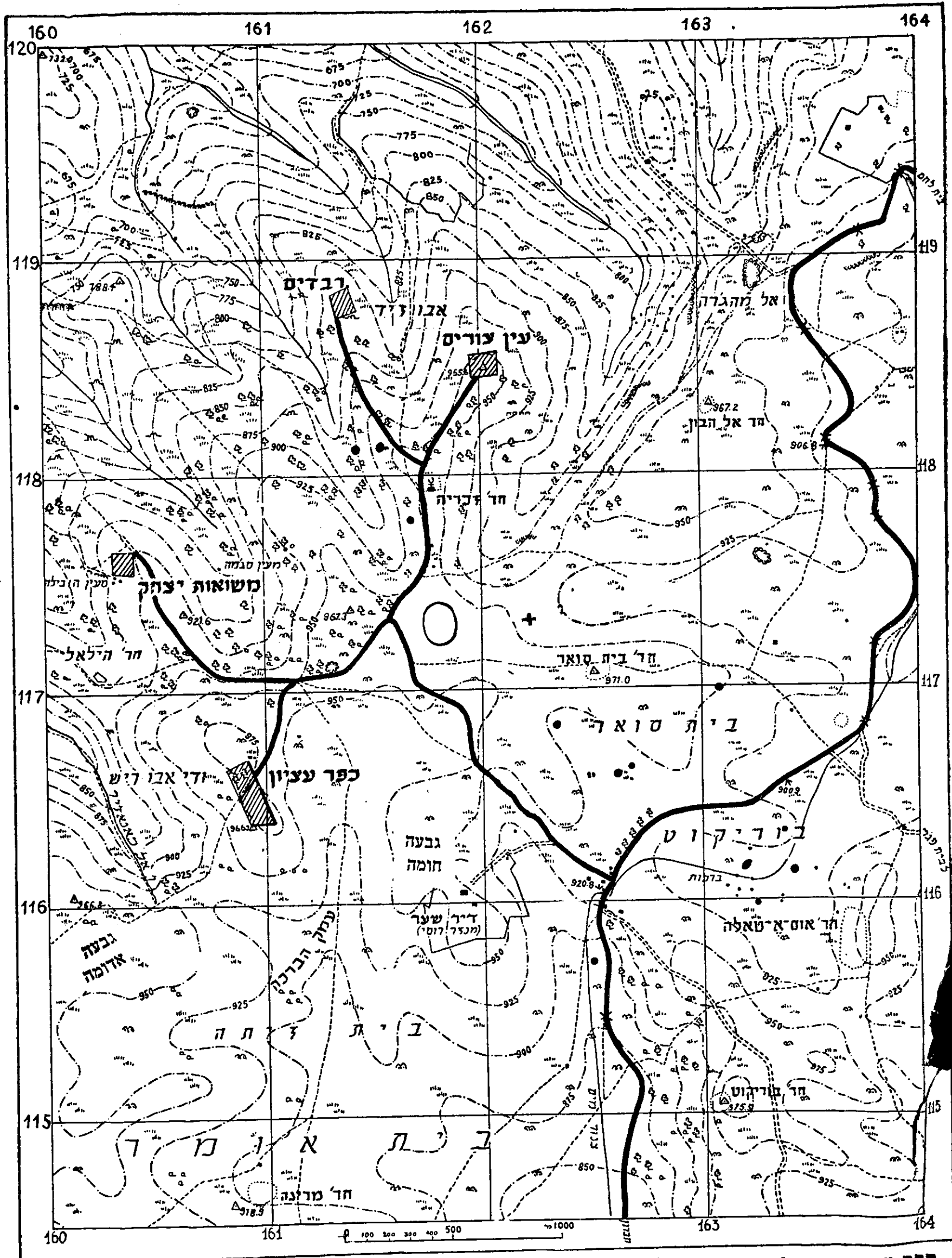
מצב זה נמשך כל היום. הערבים ניסו להתקדם, הפסיקו, וחזרו וניסו לסירוגין, עד 5 בערב, תוך המטרת אש חזקה. עם חשכה נסוגו לחירבת-מרינה, ולנקודת התובלה, ומשם חזרו במכוניות לכפריהם. 9 מכוניות-משא עמוסות לעייפה, יצאו בכיוון לחברון; 2 מן המכוניות נסעו לבית-פג'אר. בנקודת-התובלה שרר אי-סדר גמור. בשטח זה לא נשארו פצועים או הרוגים ערביים כלשהם. יש לשער שנגרמו לתוקפים כ-15 אבידות בנפש מפגז מרגמה בעמק-הברכה ומאש נשק קל ב„גבעה האדומה”. הערבים היו לבושים רובם תלבושת ערבית רגילה, עם עבאיות. מדי-קרב כמעט ולא נראו.

חזית חירבת-זכריה

עם הידיעות על ההתקפה הוחלט לשלוח פטרול בן 15 איש לסביבת הכביש הראשי ירושלים-חברון, לסיור ולהבטחה. הפטרול הגיע לכביש לפנות בוקר, ועם שחר החל לסגת. לאחר שנסוג מרחק קילומטר דרומית-מזרחית מחר-מרינה; מתוך למפה.

אחד לערך, הבחינו אנשיו בתנועה על רכס 6; הערבים אף הם הבחינו בהם, אך כיון שהשטח היה מלא ערבים, חשבו לאנשיהם. כיון שכך, החליט מפקד הפטרול לסגת לעין-צורים ולא לכפר-עציון כפי שנקבע תחילה בתכנית, אך כשעברו את הרכס שליד הכביש ונכנסו לגיא הרחב (שבין עין-צורים וחירבת אל-הבון) כבר החל היום להאיר ונתבררה לערבים זהותם והם נתקפו באש מרכס 6. אנשי הפטרול לא השיבו אש ונסוגו לחירבה במבנה מתאים, בחיפוי המוקף שנמצא בה, לאחר שמפקדו הודיע להם בצעקה כי ב„גבעת-העץ” מצויים ערבים.

חירבת-זכריה אינה בנין אחד, אלא כפר ובו כמה בתים קטנים ובנין אחד גדול יותר. הפטרול נצטרף למזקף שבמקום, תפס את החירבה והבטיחה הקפית בהשיבו משם אש לערבים שהתקדמו על משלט 6 בקרבת „גבעת-העץ”. התוקפים התקדמו תחילה בצדו הדרומי של הרכס, אך לאחר שהותקפו באש מכפר-עציון, עברו לצדו הצפוני. עד לצהריים נראתה תנועת ערבים על שלוחה 6 בכיוון ל„גבעת-העץ”. עין-צורים הודיעה למטה-הגוש כי תוקפים את נקודתם (אחר-כך נתברר כי נתקפה באש מן הגיא שממערב לחירבת אל-הבון, ממרחק 600 מטר בלבד, על ידי כ-200 ערבים, שלא ניסו להתקדם) ולמפקד הפטרול ניתנה הוראה לעבור לעין-צורים. הפטרול יצא לעין-צורים תחת אש חזקה ובחיפוי אש המוקף שנשארו בחירבה. השעה היתה 12.00 לערך. הערבים, שהבחינו בייציאת הכוח מן החירבה, החלו להתקדם אליה; הם מנו כמאה איש, שנעזרו בחיפוי 2 מקלעי-ברן ואחריהם בא כוח רזרבי, שמנה אף הוא כמאה איש. מפקד הכוח הנייד ברבדים שלח רץ. ופקד על מפקד הפטרול לחזור לחירבה ולהתחיל בה, מאחר שנתברר לו שההתקפה העיקרית מכוונת לכיבוש חירבת-זכריה. מאת הערבים התוקפים התקרבו מרכס 6, דרך הואדי שמצפון לו עד מרחק 100 מטר לערך מן החירבה. אותה שעה כבר הספיק הפטרול לחזור לחירבה והכוח שנמצא שם חוזק במקצת. הערבים נסתדרו במחסה המדרגות במעלה ההר לחירבה, כשהם נערכים להסתערות והציבו מקלע משמאלם, באמצע המדרון הצפוני—צפוני-מזרחי על „גבעת העץ”, שהעסיק את המגינים באש בלתי פוסקת. באש זו נהרג ידוע שני מרכס. נשלח רץ למסור תשדורת על כך לאחרי הנקודות; עם יציאתו נפגע האיש בידו, אך משנשלח אם יוכל לבצע את משימתו, ענה בחיוב; הוא רץ כל עוד רוחו בו תחת אש הצלפים הערבים כשחבריו מחפים על תנועתו. כשהגיע לשער הנקודה נפל, אך ידי חברים נאמנות קבלוהו והוא מסר את התשדורת.

רכס 6 — הרכס של בית סואר; "הגבעה הירוקה" — שיא 967.3, כ-100 מטר מערבה ממזלג הדרכים כפר-עציון — עין-צורים; "גבעת העץ" — הגבעה כ-100 מטר מזרחית מאותו מזלג דרכים; "הבית הבודד" — מסומן ב +, צפונית מערבית מחר, סואר. המרחק בקו-אוויר מתחומה הצפוני של המפה לירושלים — 10 ק"מ, מתחומה הדרומי לחברון — 5.5 ק"מ.

או נשלחה תגבורת באנשים ובתחמושת וכן אוכל.
תחת חיפוי חזק הגיעו אלה לחירבה.

מפקד הכוח הנייד ברבדים הודיע, שהוא רואה אפשרות למכה נגדית. לאחר שנתברר הדבר עם מפקד הגוש, ניתנה הוראה למחלקה מוקטנת, עם כמה מקלעים, לצאת למכה נגדית. ב"גבעה הירוקה" נמצאו כל הזמן כמה אנשים ומקלע, שפעלו נגד הערבים שב"גבעת-העץ"; מבין אלה נפצע איש אחד, שהורד למשואות-יצחק. המרחק בין שתי הגבעות הנ"ל, המצויות משני עברי הדרך הוא 250—300 מטר לערך. השטח ביניהן היה פנוי מערבים, הואיל ואלה מהם (כ־40 במספר) שניסו בשעות הבוקר לנוע בו, כדי לתפוס את "הגבעה הירוקה" או כדי לתקוף את רבדים ואת עין-צורים גם מכיוון מערב, נתקפו באש המזקף וכעשרה מהם נפגעו. המכה הנגדית יצאה בשעה שתיים אחה"צ לערך, ונערכה כדלקמן: כתה אחת עם מקלע תפסה עמדה על האוכף ליד הדרך לעין-צורים ולרבדים מול "גבעת-העץ", דרומית מערבית מהחירבה ובמרחק כ־150 מטר ממנה. תחת חיפוי האש של כתה זו (שהערבים כמעט שלא הבחינו בה ובאשה מחמת רעש היריות המרובות מכל עבר), התקדם יתר הכוח ותפס עמדה ב"גבעת-העץ" בלי שהערבים השגישו בתנועתו. הערבים לא הבטיחו את אגפם השמאלי, הואיל וריכוזו את כל מעייניהם בהכנת ההסתערות על החירבה. נשמעו קריאותיהם: "עליהום", "ג'יהאד" ועוד. אותה שעה כבר היו קרובים למדרגת-ההר האחרונה, שנתנה להם מחסה בעמידה. חלקם נתכוונו, כנראה, להסתער מדרום וקצתם — מדרום-מזרח. מקלע ערבי ולידו קבוצה בעצמת כתה נמצאו, כאמור, במדרון הצפוני — צפוני-מזרחי של "גבעת-העץ" והיו מטיחים אש על המגינים. הכוח שהגיע ל"גבעת העץ" קרא אליו את כתת החיפוי. מעמדתם נתגלה לעיניהם המקלע המרתק המזרחי של הערבים שנמצא בבית בודד קטן באמצע המדרון של רכס 6, צפונית-מערבית — מערבית מחירבת סואר ובמרחק 200 מטר לערך ממנה (במפה מסומן ב-+) ולידו כ־50 איש, שהיו אוכלים תפוזים מאחורי מחסה וממתינים לתורם להתקדם אל החירבה. הוא פתח במלוא עצמת אש. לכיוון המקלע שבבית הבודד הנ"ל, וחיסל לפחות 25 מן הנמצאים לידו. מיד לאחר כך הסתער על הערבים שנמצאו ב"גבעת-העץ". אנשינו לא השתמרו שו ברימונים, פשוט בגלל חוסר זמן, ומתוך כוונה שלא להניח לערבים אפשרות לברוח. אלה מהם שלא נפגעו נסוגו לכיוון מטה-ההתקפה הערבי, שנמצא

בבוסתן במשלט 6 (חירבת סואר, לשם הופיע בשעות הבוקר הג'יפ הלבן המפורסם של מפקד הכנופיות עבד-אל-קאדר חוסייני). כל אותו זמן ריתק הכוח שבחירבת-זכריה את הערבים ובכך סייע לכוח המסתער וגרם אבידות לתוקפים. לאחר מכן גילה כוח המכה הנגדית את 100 הערבים, שהתכוונו, במחסה מדרגות-ההר, להסתערות על החירבה, ותקף גם אותם בכל כוח אשו. הם נדהמו, הואיל ולא ידעו מהיכן באה האש; ולאחר ש־25—20 מהם הושמדו (ממרחק 200 מטר לערך), נסוגו בבהלה דרך הואדי לבית הבודד שבמשלט 6 ששימש, לפי הנראה, גם כנקודת איסוף. פצועים והרוגים רבים מביניהם נישאו שמה על-ידי חבריהם. כוח המכה הנגדית התקדם בחיפוי עצמי וחיפוי הכוח שבחירבה לכיוון משלט 6; אך לאחר שהבחין בתכונה ערבית להסתערות נגד, נסוג במקצת. הערבים הסתערו על עמדות ריקות. אנשינו, שהיו אותה שעה כ־200 מטר משם, שכבו כשעה וחצי תחת אש בלי שהשיבו עליה כלל, חוץ מן המקלע, שירה באש בודדת, מתוך כוונה לא לגלות לאויב את מקומו של הכוח. אותה שעה כבר לא מנו אנשינו במקום אלא כ־12 איש. מפקד כתה אחת נהרג כשפקד לסגת לפני הסתערות הערבים. מקלען אחד נהרג, 2 מקלענים נפצעו קשה, מקלען אחד נפצע קל וחובש, שעבד בצורה הראויה לציון מיוחד, נפצע ברגל. לאחר שהוציא 2 פצועים מקו האש, שימש כמקלען מס. 2 ונשא על גבו נשק נוסף של חברים פצועים בשעת התקפת-הנגד הערבית ובשעת הנסיגה הכללית. בשדה לא נשאר אפילו כלי-נשק אחד משל הפצועים ואף לא מחסנית אחת. הבריאים מבין האנשים נשאו את הפצועים וההרוגים על נשקם. הפצועים וההרוגים הועברו תחת אש אל העץ (הנמצא ממש בהצטלבות דרכי העפר בין שתי הגבעות) ששימש נקודת-איסוף. כוח-המכה הנגדית יצא לפעולה בשעה 2 וסיים את מלאכתו בשעה 5½. הקרב נמשך 2 שעות, וכשעה וחצי שהו בשדה בלי שירו. עם חשכה נסוגו אנשינו לחירבה, בהבטיחם את עצמם הקפית. הפצועים הורדו לרבדים. בחירבה נשארו כשתי כתות.

בשעה 4 לערך תפסו 20 צלפים ערביים עמדה בשלוחה המצויה צפונית—צפונית-מערבית מעין-צורים כ־500 מטר מגדר הנקודה, ופתחו באש מדויקת על רבדים. מאש זו נפצעה בחורה אחת פצעים קשים. הערבים נסוגו לנקודות-התובלה שלהם ועזבו את השטח, מי ברגל ומי ברכב, בלי שהפיקו את זממם.